

TURUN PERNON TELAKAN ALUEEN VIITASAMMAKKOSEURANTA 2019

Ympäristökonsultointi Jynx Oy

Sisällys

Johdanto	3
Kevään 2019 kartoituskäynnit ja tulokset	4
Johtopäätökset	5

Johdanto

Turun kaupunki tilasi alkuvuodesta 2019 Ympäristökonsultointi Jynx Oy:ltä Turun Pernon telakan alueen viitasammakkoseurannan. Toimeksiantoon kuului vuoden 2017 Turun Pernon alueen pohjoisosan luontoselvityksessä kartoitetun selvitysalueen koillisosassa sijaitseva kirkasvetinen, muutaman aarin laajuinen lammen viitasammakoiden (*Rana arvalis*) ja muiden sammakkoeläinten seuranta vuonna 2019. Myös vuonna 2018 kohteella tehtiin sammakkoeläinten seuranta (Ympäristökonsultointi Jynx Oy).

Lammen rannoilla kasvillisuus on runsasta. Rantalajeina tavataan mm. leveäosmankkäämiä, vehkaa, kurjenjalkaa, varstasaraa, tähtisaraa, harmaasaraa, viiltosaraa, tupasvillaa, röyhvihvilää ja jousivihvilää sekä pikkutalvikkia. Vesikasveina esiintyy uistinvitaa ja hieman pikkupalpakkoa. Lammen kostealla rannalla ja vedessäkin on runsaasti puiden pystykeloja, joten paikka lienee ollut joskus aiemmin huomattavasti kuivempi. Vanhat maantäytöt ovat voineet siirtää kosteikon paikkaa tai jopa synnyttäneet sen osin tai kokonaan. Lampi on luonnontilaisen kaltainen, vaikka se ei alun perin olisi luontaisesti syntynyt. Lampi voidaan katsoa olevan myös metsälain mukainen huomioitava kohde.

Metsälammessa on tavattu viitasammakoiden soidinta keväällä 2012. Tämä on ainoa havainto lajista lammella. Viitasammakko on luonnonsuojelulain 49 §:n tarkoittama EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikan heikentäminen ja hävittäminen ovat kiellettyjä.

Kylmänä keväänä 2017 lammella ei havaittu viitasammakoita, mutta varovaisuusperiaatteen mukaisesti lampi ja sen lähiympäristö tulkittiin edelleen viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikaksi. Myöskään tavallisia ruskosammakoita (*Rana temporaria*) ei havaittu. Vesi- ja lähiympäristössä ei ollut tapahtunut sellaisia ympäristöllisiä muutoksia, joiden perusteella voisi ajatella lajin lammelta hävinneen sitten vuoden 2012. Lammen ympäristöön suositeltiin jätettävän useita kymmeniä metrejä leveä suojavyöhyke, joka tarjoaa viitasammakoille maaelinympäristöä. Lammella havaittiin myös neljä manteria (*Lissotriton vulgaris*) ja rantakäärme (*Natrix natrix*).

Kevät 2018 oli puolestaan edullinen viitasammakoiden soitimen toteamiseksi, mutta silti lajia ei edelleenkään löydetty kohteelta. Viitasammakoiden soidin alkoi maakunnassa 26.4. ainakin Turun Karhulan maankaatopaikan lammella ja Kaarinan Järvelän kosteikolla. Myös rupikonnat alkoivat liikkua jo huhtikuun lopulla ja ruskosammakot kutivat jo heti huhtikuun puolivälin jälkeen. Lämmin jakso alkoi toukokuun ensimmäisellä viikolla ja jatkui kesäkuun loppupuolelle. Toukokuu ja kesäkuun alkupuoli olivat lähes sateettomia ja lämpimiä, jonka johdosta monet lammit ja pienet kosteikat kuivuivat kokonaan tai osittain ja myös Pernon metsälammen vesi oli hyvin alhaalla.

Keväällä 2019 viitasammakoiden soidin alkoi Kaarinassa ja Turussa jo 17.–19.4. Kevään olosuhteet olivat varsin suotuisat lajin kartoittamiseksi. Laji oli maakunnassa monin paikoin äänessä ja kuden huippu osui Etelä-Suomessa huhtikuun viimeiselle viikolle, ennen kuin ilmat viilenivät aivan huhtikuun lopussa. Tätä ennen myös yöaikaiset lämpötilat olivat korkeita ajankohtaan nähden. Huhti–toukokuun vaihde oli puolestaan viileä ja sateinen, mutta toukokuun puolivälissä päivät olivat taas lämpimiä, vaikka yöt pysyivät viileinä.

Kevään 2019 kartoituskäynnit ja tulokset

Telakan alueen maankäytön muutosten takia Pernon alueen pohjoisosan metsä on kaadettu suojeleluun osoitettuja kohteita ja niiden suojavyöhykkeitä lukuun ottamatta. Itse lammella ei ole tapahtunut vesitalouteen tai rannan olosuhteisiin liittyviä muutoksia. Lammen puustoinen suojavyöhyke on koskematon. Ainoastaan valaistusolosuhteet ovat muuttuneet jo keväällä 2018 ja lampi saa auringonvaloa aiempaa enemmän. Lammen lähellä tapahtuva kallionmurskaus aiheuttaa kuitenkin jonkin verran melua alueella, mutta melun ei ole todettu haittavan sammakoiden soidinta ja kutua. Lammen eteläpuolelle on myös valmistunut uusi tieyhteys telakan alueelle. Lampi itse on aiempaa rauhallisempi, sillä liikkujia ei viereisten työmaiden ja katkenneiden kulkureittien takia alueella ole juuri lainkaan. Lampi todennäköisesti sulaa (luonnollisesti kevään sääolosuhteista riippuen) keskimäärin aiempia vuosia aikaisemmin, mutta muutoksen merkitys ei ole suuri ja todennäköisesti edullinen sammakkoeläimille.

14.4.2019 klo 12–12.30, +7 °C, pilvistä 8/8, 1–2 m/s

Lampi oli vielä pääosin jäässä, mutta osa rannoista kapealti sulia.

21.4.2019 klo 13–13.45, +14 °C, 5 m/s etelätuulta

Sääolosuhteiden suhteen loistavat olosuhteet sammakkoeläinten soidinten havainnointiin. Samana päivänä viitasammakoilla todettiin kiivas soidin Salon Omenojärvellä ja Paraisten Kuitiassa (jossa viitasammakoiden lisäksi äänessä kutevat ruskosammakot ja rupikonnat). Lampi oli lähes kokonaan sulana (*kannen kuva*). Lammella ei kuitenkaan havaittu mitään sammakkoeläimiä (myös haavilla tarkastelua). Lammella oli kuitenkin runsaasti vesihyönteisiä.

12.5.2019 klo 11.20–11.40,

+11 °C, pilvistä, 4 m/s

länsituulta

Lammella ei havaittu sammakkoeläimiä, vaikka lajin soidinääntä soitettiin äänitteestä ja rantoja haavittiin näytteiden toivossa.

10.6.2019 klo 14–14.45,

+23 °C, pilvisyys 2/8, 6 m/s

lounaistuulta

Lammella ei havaittu mitään sammakkoeläimiä.

Kuva 1.
Pernon metsälampi kuvattuna
14.4.2019.

Johtopäätökset

Kahden maastokauden (2017, 2018) kartoituksissa ja seurannoissa lammelta ei ole löytynyt viitasammakoita, eikä muitakaan sammakkoeläimiä, lukuun ottamatta kevään 2017 löytyneitä mantereita (ent. vesilisko). Lammelta on yhdeltä päivältä huhtikuussa 2012 ilmoitettu 30 viitasammakon soidin, mutta tämän jälkeen lajia ei ole lammelta ilmoitettu tai kartoituksissa löydetty.

Selvitysten perusteella lampea ei (enää) voida välttämättä pitää viitasammakon luonnonsuojelulain tarkoittamana lisääntymis- ja levähdyspaikkana. Syitä lajin katoamiseen ei ole tiedossa, eikä lajin mahdollista aiempaa esiintymishistoriaa lammella ennen kevättä 2012 tunneta.

Pienvesi- ja luontokohteena lampi on edelleen edustava ja on monille lajeille suotuisa elinympäristö.

Kohteen seuranta suositellaan lopetettavaksi, mutta lammella voidaan tehdä 3–5 vuoden päästä kontrollikäynti sammakkoeläinten esiintymisen seurantana.